

欢迎

Huānyíng! Chinese leerlingen op de ISK

Een studie naar het leren van Nederlands
aan Chinese leerlingen.

Expertisecentrum ISK

Deze studie gaat over het leren van Nederlands door Chinese leerlingen en is een initiatief van het Expertisecentrum ISK, regio Arnhem. Als expertisecentrum vinden we het belangrijk om te blijven leren en in te spelen op de wisselende omstandigheden waarbinnen het onderwijs aan nieuwkomers plaatsvindt. Dit is nodig om leerlingen, docenten en organisaties goed te kunnen onderwijzen, begeleiden en adviseren.

Wanneer uit de praktijk blijkt dat we niet genoeg in handen hebben om een leerling optimaal te begeleiden, of wanneer de kennis en expertise rondom bepaalde vraagstukken ontbreekt, brengen we deze vraagstukken (opnieuw) onder de aandacht of verdiepen ons erin. We investeren daarmee in bewustwording over de doelgroep en willen hiermee een bijdrage leveren aan een brede kennisbasis van ondersteuners en docenten.

Deze studie moet in deze context gelezen worden. Er is gebruik gemaakt van bestaand onderzoek en bestaande literatuur over het leren van Nederlands door Chinese leerlingen. Ook is gekeken naar lesmateriaal en zijn er interviews afgenomen met deskundigen op het gebied van Nederlands leren aan Chineessprekenden.

Met deze studie bieden we het volgende:

- achtergrondinformatie over de doelgroep Chinese leerlingen;
- kennis over het Chinees versus het Nederlands;
- aanbevelingen;
- ondersteunend materiaal.

Het doel is om Chinese leerlingen beter te kunnen bedienen in de lespraktijk.

Chinese leerlingen op de ISK

Wat willen we?

De ISK is het startpunt in de schoolcarrière van jonge nieuwkomers tussen de 12 en 18 jaar in Nederland. Daarvan maken Chinese leerlingen onderdeel uit. De route van aankomst in Nederland tot een geslaagde integratie, waarbij actieve deelname aan de Nederlandse maatschappij het uitgangspunt is, verloopt voor iedere leerling anders. Het startpunt is echter altijd dezelfde: leerlingen moeten opnieuw beginnen. Ze leren een nieuwe taal, leren andere omgangsvormen en -normen begrijpen, maken vrienden en proberen zo een toekomst op te bouwen in Nederland.

Belangrijk hierin is dat de ISK niet wordt gezien als afgebakend onderwijs met een vastgelegde 'verblijfsduur', maar als de ISK-periode. Een periode als onderdeel van een begeleidingstraject dat wordt voortgezet in het vervolgonderwijs. Binnen dit begeleidingstraject is de ISK verantwoordelijk voor een goede start van jonge nieuwkomers in Nederland.

Binnen bovengenoemde verantwoordelijkheid ligt de oorsprong van dit onderzoek. De vraag die we onszelf daarbij stellen is: *Wat kunnen we doen in de lespraktijk waardoor het leren van Nederlands beter aansluit op de ondersteuningsbehoeften van Chinese leerlingen?*

Geen leerling is hetzelfde en maatwerk is op de ISK de standaard. Doel is dat leerlingen zich maximaal kunnen ontwikkelen en succesvol hun schoolcarrière kunnen doorlopen.

De afgelopen jaren ziet het Expertisecentrum ISK regio Arnhem dat dit, ondanks alle inspanningen, van niet op de laatste plaats de Chinese leerlingen zelf, niet voldoende lijkt te slagen.

**Wat kunnen we doen in de lespraktijk waardoor het leren van Nederlands
beter aansluit op de onderwijsbehoeften van Chinese leerlingen?**

Wat valt op?

In rekenonderwijs zijn de Chinese leerlingen over het algemeen een kei, maar de Nederlandse taal vormt vaak een blijvend struikelblok. In de lespraktijk blijkt het tempo waarmee de Chinese leerling op de ISK de Nederlandse taal leert, vaak laag te liggen. Zij lijken meer moeite te hebben met taalbegrip en- productie dan hun klasgenoten. Door Chinese leerlingen wordt vaak de eerste maanden nauwelijks gesproken in de les. Het is daardoor moeilijk in te schatten wat de leerling nu echt begrijpt. Vaak onthouden ze zich van het geven van een mening door te zeggen dat ze het niet weten of dat het ze niets uitmaakt.

Nieuwe leerlingen die starten op ISK Quadraam beginnen met een intake. Onderdeel van deze intake is een gesprek met ouders/verzorgers, onder andere om de schoolcarrière tot dusver te achterhalen en om meer te weten te komen over de ontwikkeling en het welzijn van de leerling. Ook worden er een aantal tests afgenomen om een inschatting te kunnen maken van het niveau van de leerling. Ouders van Chinese leerlingen spreken meestal alleen Chinees. Leerlingen scoren op de intaketests vaak bovengemiddeld. De inschatting van hun niveau is hoog, en daarmee ook de verwachtingen van de leerling, de ouders en de docent. Wanneer de leerling later op de ISK een intelligentietest maakt, de zogenaamde Wechsler Non-Verbal, herhaalt dit beeld zich. Vaak zien we daarop een bovengemiddelde score.

Doordat we alles inzetten om onze onderwijsdoelstellingen te halen, kunnen de meeste leerlingen met een goede basis de ISK verlaten en stromen zij uit naar een vervolgschool- of opleiding.

Maar hier wringt dus de schoen: in rekenonderwijs zijn de Chinese leerlingen over het algemeen een kei, maar de Nederlandse taal vormt vaak een blijvend struikelblok. De discrepantie tussen die twee tekent zich tijdens hun schoolcarrière steeds duidelijker af. Daardoor kan het voorkomen dat een leerling op A1-A2-niveau eindigt op de ISK en dus noodgedwongen moet uitstromen naar een lager niveau, terwijl hij/zij wiskunde volgt op hoog niveau en een bovengemiddelde non-verbale intelligentiescore heeft.

Van China naar Nederland

Wat weten we?

Chinezen in Nederland

Cijfers

Sinds 2005 zit er een stijgende lijn in het aantal Chinese immigranten dat zich in Nederland vestigt. Het aantal inwoners met Chinese nationaliteit was in Nederland 7500 in 2000 en was bijna 37.000 in 2019. Het aantal mensen met een Chinese migratieachtergrond in Nederland is overigens hoger: in 2019 gaat het om 54.200 inwoners die in China geboren zijn. Het overgrote deel werkt of studeert. Van alle Chinese werknemers die in Nederland wonen, werkt ruim 43 procent in de horeca. Universiteiten trekken ook veel Chinese studenten en werknemers.

De Chinese nationaliteit behoort hiermee in Nederland tot de tien meest voorkomende nationaliteiten. De grootste groep komt van het vasteland van China, daarna uit Hongkong.¹

---

1 <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/26/horeca-en-universiteiten-trekken-relatief-veel-chinezen>

Er zit een stijgende lijn in het aantal Chinese immigranten dat zich in Nederland vestigt.

Waarom naar Nederland?

Het is goed ons te realiseren dat niet alle Chinese migranten dezelfde achtergrond hebben. Ze zijn in verschillende periodes naar Nederland gekomen, spreken diverse dialecten van het Chinees en hebben andere beweegredenen gehad om hun land te verlaten. Om economische redenen, door politieke omstandigheden of voor het volgen van wetenschappelijk onderwijs.

Na 2000 is een deel van de politieke vluchtelingen afkomstig uit het Westen van de Volksrepubliek China van Oeigoerse afkomst. Volgens VluchtelingenWerk Nederland en Amnesty International lopen deze vluchtelingen een verhoogd risico, als ze terug worden gestuurd naar China. In 2013 zijn er onder de vluchtelingen enkele tientallen Chinezen in Nederland van Oeigoerse afkomst.²

---

2 https://nl.wikipedia.org/wiki/Chinezen_in_Nederland

Het Chinese onderwijssysteem

Een diepgewortelde ideologie: Confucianisme

Het stereotypische beeld van Chinese leerlingen in de klas is er vaak een van een ijverige, plichtsgetrouwe en bescheiden leerling. Deels is dit te verklaren door hun achtergrond en door het Chinese onderwijssysteem. In China zijn onderwijs, kennis en discipline essentiële onderdelen in de opvoeding en de sleutel tot succes. Dit komt voort uit de filosofie van Confucius, die leefde van 551 – 479 voor Christus. Confucius geloofde dat de mens gevormd kan worden door kennis, discipline en zijn rol binnen hiërarchische relaties. Dit betekent dat van leerlingen wordt verwacht dat zij respect tonen voor hun ouders, familie en docenten. Docenten worden gezien als een autoriteit en een bron van kennis, die niet in twijfel mag worden getrokken door discussies of het stellen van vragen. Goede scholing betekent aanzien voor de hele familie.³

3 <https://chineescultuurplein.nl/onderwijs-in-china>

Gāokǎo-examen

In China zijn leerlingen leerplichtig tussen de zes en vijftien jaar. Na zes jaar basisonderwijs gaan de leerlingen naar chūzhōng (初中), de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Na de onderbouw, die drie jaar duurt, legt de leerling een toelatingsexamen af voor de bovenbouw, de gāozhōng (高中). Deze bovenbouw duurt ook drie jaar en kun je vergelijken met onze havo. De leerling kan in plaats daarvan ook starten aan een zhōngzhuān (中专), ofwel de beroepsgerichte opleiding aan een middelbare beroepsschool. Deze opleiding duurt drie of vier jaar en is vergelijkbaar met een MBO-diploma niveau 2 of 3.

Na het afronden van gāozhōng of zhōngzhuān, mogen leerlingen deelnemen aan het toelatingsexamen gāokǎo (高考), dat toegang geeft tot de universiteit. De voertaal in het onderwijs is in principe het Mandarijn.

Het gāokǎo-examen, ook bekend als het National College Entrance Examination (NCEE), is het eindexamen voor middelbare scholieren. Het examen vindt eenmaal per jaar plaats. Voor de meeste leerlingen is het de enige manier om toegang te krijgen tot een universiteit. Hoe hoger de score, hoe meer kans je hebt om aan een prestigieuze universiteit te studeren. Er is geen leeftijdsgrens om het gāokǎo-examen af te nemen.

Elk jaar mag je het gāokǎo-examen opnieuw doen.

Dit examen, het examenjaar, maar eigenlijk ook de jaren ervoor, die een voorbereiding vormen op dit examen, wordt als bepalend gezien voor je toekomst. De druk om te presteren is vanuit de familie vaak erg hoog. Want als je goed scoort, kom je op een goede universiteit terecht en heb je daarna veel meer kans op een goede baan. En met een goed salaris kan je ook weer goed voor je ouders zorgen. Omdat ouders het kind altijd op de eerste plaats zetten om zo ver mogelijk te kunnen komen, wordt ook van het kind verwacht dat het later voor de ouders klaar zal staan.

Chinese leerlingen zijn dus gewend om van jongs af aan onder hoge druk te presteren. Het idee is dat je alleen met hard werken succesvol kan worden. Het is de taak en de plicht van de ouders om het talent bij hun kind te laten ontplooiën. Volgens Chinese ouders is geluk en plezier ondergeschikt aan prestatie en succes. Veel westerse ouders vinden juist het tegenovergestelde: als je iets doet waar je plezier in hebt, word je er vanzelf succesvol in. Geluk staat voorop en succes is daar ondergeschikt aan.

Wat valt op?

Gewoon een tandje harder lopen

Daar waar in Nederland een leerling ingedeeld wordt op het niveau dat bij hem/haar past, zijn veel Chinese leerlingen gewend ingedeeld te worden in het hoogste niveau. Haal je dat niet? Dan moet je gewoon een tandje harder lopen.

“Het curriculum van alle Chinese scholen, zowel openbaar als privé, is voor de gemiddelde Nederlandse ouder afschrikwekkend. Presteren is waar het om draait.” aldus China-correspondent Eefje Rammeloo.

Zij is sinds 2014 gevestigd in China, Shanghai, en schrijft onder meer voor Trouw en Elsevier. Daarvoor werkte ze onder andere op de buitenlandredactie van de NOS.

Eefje geeft aan dat Chinese ouders steeds vaker het openbare schoolsysteem in hun eigen land mijden. De druk zou veel te hoog zijn. Daarnaast geven ouders aan dat ze willen dat hun kinderen problemen leren oplossen, creatiever zijn dus, en leren met mensen om te gaan en kunnen samenwerken. Alleen de academische ontwikkeling is niet genoeg. De wil er is wel om hun kinderen plezier en ontspanning te gunnen, maar ouders blijven zelf de lat vaak hoog leggen.

Haal je dat niet? Dan moet je dus gewoon een tandje harder lopen. En dat betekent elke middag na school een bijlesleraar, vragen om meer huiswerk, ook als je kind moe is. “Het Chinese schoolsysteem heeft geen tijd voor kinderen die ‘er nog niet aan toe zijn’.” De nadruk ligt op leren, er is geen tijd voor buitenspelen of een beetje aanklooien.⁴

Soortgelijke conclusies trekt een Amerikaanse studie, uitgevoerd door twee Aziatische onderzoekers, naar het feit dat Aziatische studenten vaak beter presteren dan Amerikaanse studenten:

Aziatische kinderen worden opgevoed met de gedachte dat excellentie komt door oefening, en hier helpen de ouders graag een handje. Dit doen ze door hun kind te begeleiden, te motiveren en een beetje onder druk te zetten. Westerse kinderen worden veel vaker opgevoed met het idee dat intelligentie een aangeboren eigenschap is. Hierdoor zullen de ouders het ook eerder accepteren wanneer een kind het minder goed doet op school. Als gevolg hiervan zullen de ouders minder hard pushen en minder druk uitoefenen op hun kind om te presteren.⁵

---

4 <https://www.trouw.nl/nieuws/na-schooltijd-nog-even-buiten-spelen-ondenkbaar-in-china~b-f050126/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

5 <https://dekennisvanu.nl/site/artikel/Waarom-Aziaten-het-beter-doen-/6913>

Stadshukoe en plattelandshukoe

Dat de prestatiedrang zich uit in resultaten is natuurlijk niet vreemd. Onderwijscritici waren het er wereldwijd over eens, na een onderzoek in 2012 onder 15-jarigen uit Shanghai, dat openbare scholen in Shanghai topprestaties leverden. Ze scoorden het hoogst in de belangrijkste categorieën wiskunde, lezen en de exacte vakken. Deze uitslagen waren overigens niet representatief voor alle scholieren in China: de kloof tussen stad en platteland is namelijk groot. Het zijn economisch gezien twee totaal verschillende werelden waardoor een groot deel van de inkomensongelijkheid wordt veroorzaakt. De verschillen tussen stad en platteland zijn onder meer te verklaren door het feit dat je sociale vangnet in China afhangt van je afkomst. De huishoudregistratie, ofwel hukou, bepaalt een mensenleven: afhankelijk van de plaats waar de hukou is afgegeven worden sociale zekerheden als onderwijs, ziektekostenverzekering en pensioenen toegekend. Een plattelandshukoe heeft minder rechten dan een stadshukoe. Ook als je van het platteland naar de stad zou verhuizen. ⁶

Fouten maken: vernedering of leerpunt?

Jessica Sun emigreerde in 2013 van China, waar zij als studieadviseur werkte voor Chinese leerlingen op een internationale school, naar Nederland. Zij werkte als docent voor leerlingen die Chinees als examenvak hadden. Over de verschillen tussen het Nederlandse en Chinese schoolsysteem zegt ze: "In China zijn leerlingen erg gedisciplineerd en gemotiveerd om te leren. Als een leraar in China een klas binnenloopt, zijn alle leerlingen direct stil. Hier moet de leraar bijna onderhandelen met de leerlingen om de les te laten beginnen." Jessica leerde dat het geven van indirecte instructies als 'kunnen jullie stil zijn?' niet hielpen en dat ze leerlingen bij naam moest noemen en duidelijk moest vertellen wat er van hen verwacht werd. Ook het maken van fouten ten overstaan van de rest van de klas is een groot verschil tussen China en Nederland. In China zou de docent een dergelijke vernedering voor de leerling vermijden. "Nederlandse docenten moedigen leerlingen juist aan om fouten te maken en daarvan te leren. In China is het maken van een fout in het bijzijn van je klasgenoten, waarvan het aantal in een klas kan oplopen tot 50 à 60, een grote vernedering." ⁷

6 <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/hoe-china-het-verschil-tussen-platteland-en-stad-wil-verkleinen~bb0c61e1/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

7 <https://china2025.nl/chinese-lerares-wennen-aan-nederlandse-scholen>

Nederlandse docenten moedigen leerlingen aan om fouten te maken.

In China is het maken van fouten in het bijzijn van je klasgenoten een grote vernedering.

Van Chinees naar Nederlands

Wat weten we?

Een ander wereldbeeld

De structuur van de Chinese taal verschilt wezenlijk van de structuur van het Nederlands. Welke invloed heeft dat op ons denken? Betekent het ook dat we anders naar de wereld kijken? Taalwetenschappers Edward Sapir en Benjamin Lee Whorf bedachten dat verschillende taalstructuren van invloed kunnen zijn op het denken. Want voor zover talen van elkaar verschillen, kunnen ook de categorieën waarin de werkelijkheid wordt ingedeeld verschillend zijn. Zo bekeken kan taal volgens de Sapir-Whorfhypothese invloed hebben op hoe wij de wereld zien. Het volgende [fimpje](#) maakt dit duidelijk.

**Taal heeft invloed op hoe je de wereld ziet:
op hoe je jezelf orienteert en hoe je dingen onthoudt.**

De messen ten westen van de borden

Eén van onderzoeken die voortkwamen uit deze hypothese wees uit dat kleurwoorden een kleine maar merkbare invloed hebben op onze waarneming van het kleurenspectrum. Het kleurenspectrum is continu, zoals de regenboog laat zien. Kleurwoorden delen dit spectrum op in stukken: blauw, groen, geel, rood, paars, enzovoort. Talen kunnen flink verschillen in de manier waarop ze het spectrum opdelen. Onderzoekers ontdekten dat dit ook invloed heeft op hoe je kleurverschillen waarneemt: onder invloed van taal kunnen kleurverschillen er groter uitzien dan ze in werkelijkheid (gemeten in golflengte) zijn.

Andere onderzoeken lieten zien dat de structuur van je moedertaal van invloed kan zijn op hoe je jezelf oriënteert en hoe je dingen onthoudt. Sommige talen hebben een voorkeur voor plaatsbeschrijvingen in relatieve termen zoals links en rechts, terwijl andere talen vooral absolute termen gebruiken zoals noord, oost, zuid, west. In het Tzeltal in Mexico bijvoorbeeld gebruik je zelfs binnenshuis absolute termen: 'Zit het warme water aan de noordkant van de kraan?'

Taalwetenschapper Stephen C. Levinson toonde aan dat dit ook gevolgen heeft voor de manier waarop sprekers zich dingen herinneren. In een 'relatieve' taal zoals het Nederlands onthoud je een rijtje speelgoedieren bijvoorbeeld van links naar rechts. Als je een draai maakt van 180 graden en aan de andere kant van de kamer de dieren opnieuw opstelt, zet je ze dus weer van links naar rechts neer. Maar in het Guugu Yimidhir wordt zo'n rijtje onthouden naar windrichting. Dus als je als Guugu Yimidhir-spreker een draai maakt van 180 graden en de dieren 'hetzelfde' opstelt, zet je ze opnieuw van noord naar zuid. Wat 'hetzelfde' is, verschilt dus naar gelang de taal die je spreekt!

Tot op zekere hoogte is er aan het effect te ontkomen: Nederlanders kunnen ook de windrichtingen leren gebruiken en anderen kunnen ook links en rechts leren begrijpen. Echter, een leven lang aan ervaring is niet zomaar uit te vlakken. Als je opgegroeid bent met het ene systeem is het andere systeem een stuk minder toegankelijk. Probeer maar eens uit te leggen hoe je de tafel dekt in termen van de windrichtingen, dus zonder links en rechts te gebruiken: 'Aan de noordkant van de tafel moeten de messen ten westen van de borden...'

Een Chinese taalbril

Taal kleurt dus je wereldbeeld, maar begrenst in principe niet je denken. Denken gebeurt niet uitsluitend in taal en de invloed van taal is niet onontkoombaar. Het menselijk denken is te lenig om zich te laten vangen door taal.

Maar het is dus wel degelijk van belang dat je je als docent, orthopedagoog, leerondersteuner bewust bent van de orden van je eigen 'taalbril', en van het feit dat er andere brillen zijn. En dat het interessant is te achterhalen hoe de Chinese leerling de wereld inkijkt om een brug te kunnen slaan naar onze bril, en daarmee naar de Nederlandse taal.⁸

---

8 <http://www.taalcanon.nl/vragen/kleurt-taal-je-wereldbeeld/>

Het Mandarijn

Net zomin als de Chinese migranten in één woord te vangen zijn, bestaat dé Chinese leerling niet en hét Chinees evenmin. Toch kunnen we een aantal kenmerken noemen die ons bewust maken van de taal waar we mee te maken hebben. Dit is essentieel om de vertaalslag te kunnen maken bij het leren van de Nederlandse taal.

Welk Chinees?

Het Mandarijn is de standaardtaal van China. Het is de taal die wordt gebruikt bij het bestuur van het land op alle niveaus, in de rechtspraak en alle andere officiële functies. Vrijwel alle programma's op radio en televisie zijn in het Mandarijn, alle kranten en tijdschriften zijn in het Mandarijn en het Mandarijn is ook de taal die in het onderwijs wordt gebruikt.

Het overgrote deel van de Chinese bevolking heeft een variant van het Mandarijn als moedertaal.

Naast het Mandarijn zijn er de andere Chinese talen, die we meestal "Chinese dialecten" noemen, zoals het Kantonees, het Hakka en het Hokkien. De verschillen zijn groot. Je zou kunnen zeggen dat het Kantonees net zoveel veel verschilt van het Mandarijn als het Nederlands van het Deens.

De Chinezen in Nederland komen grotendeels uit Hongkong, waar ze Kantonees spreken, en uit Wenzhou en omgeving (ten zuiden van Shanghai), waar men Wenzhounees spreekt.⁹

9 nemokennislink.nl/publicaties/het-karakter-van-het-chinees

Sam-sung,
Su-zu-ki en
Hua-wei

Korte woordjes

De meeste Chinese woorden zijn kort: ze hebben vaak maar één of twee lettergrepen die eenvoudig in elkaar zitten. Meestal bestaan ze uit een medeklinker, een klinker en eventueel een zachte eindmedeklinker. Denk aan merknamen zoals Sam-sung, Su-zu-ki en Hua-wei. Het Chinees kent geen clusters van medeklinkers zoals we die in het Nederlands kennen met drie beginmedeklinkers, strak, schrijf, en soms vier eindmedeklinkers: herfst, hardst. Gelukkig hebben we geen lettergrepen met alle zeven medeklinkers tegelijk, maar zes bij elkaar is wel mogelijk, zoals in de woorden scherpst en splitst. Dit leidt er vaak toe dat Chinees sprekenden de eindmedeklinkers weglaten en/of stomme e's toevoegen: 'Ix hebbe onxbijx voox u'. Zowel het toevoegen van de stomme e als het weglaten van een medeklinker wordt onbewust gedaan om het woord in te passen in het eigen systeem en dus makkelijker uit te spreken. Het ingewikkeldst dat in het Chinees voorkomt zijn klankcombinaties die we volgens de Nederlandse spelling zouden schrijven als ts, tsj of dzj, en die vinden we alleen aan het begin van een lettergreep. Aan het eind van een lettergreep vinden we slechts klinkers zoals a, o, i en n, ng en een klank die ongeveer klinkt als een Engelse r.

mā 'moeder':
má 'hennep':
mǎ 'paard':
mà 'schelden'

Een andere toon, een ander woord

Het Chinees is een toontaal: het verloop van de toonhoogte binnen een woord draagt bij aan de betekenis van dat woord. Intonatie zorgt tevens voor voorspelbaarheid: je weet wanneer de zin klaar is of wanneer iemand een vraag stelt. De Nederlandse intonatie gaat over de zin heen: stijgend bij een vraag, dalend bij een mededeling en stijgend in het midden bij een héél belangrijk woord. In een toontaal heeft elke lettergreep zijn eigen toonhoogte. Als we dat in het Nederlands doen klinkt dat al gauw als een vraag.¹⁰ De lettergrepen van het Chinees zijn dus relatief simpel, maar daar staat tegenover dat er wel op iedere lettergreep een toon zit. Iedere lettergreep wordt uitgesproken met een bepaald toonverloop en spreek je dit verkeerd uit, dan krijg je een ander woord. Neem een lettergreep als wang. In het Mandarijn kun je die op vier verschillende manieren uitspreken en iedere keer krijg je een andere betekenis. Spreek je wang uit met een vrij hoge toon die constant hoog blijft, wāng, dan betekent het 'samenklonteren'. Spreek je het uit met een stijgende toon (alsof je een vraag stelt), wáng, dan zeg je 'koning'. Ga je eerst een stukje naar beneden en dan omhoog, wǎng, dan heb je '(het) net' gezegd. En spreek je het uit met een dalend toonverloop, dus alsof je een commando geeft, wàng, dan zeg je 'vergeten'. Zo gaat het met alle lettergrepen: mā 'moeder', má 'hennep', mǎ 'paard' en mà 'schelden'. Die tonen horen dus echt bij het woord. De klemtoon geeft een patroon aan de taal. In het Nederlands variëren we de lengte van de lettergrepen: de lettergreep die de klemtoon krijgt is langer dan onbeklemtoonde lettergrepen. Dat zorgt voor een wisselend ritme. In het Chinees is el-ke let-ter-greep e-ven lang. Daardoor klinkt de taal onze oren erg staccato.¹⁰

10 Goedegebure, M., <https://nt2spraak.nl/wp-content/uploads/2015/03/De-verstaanbaarheid-van-Aziatische-cursisten-VAKWERK-10.pdf>

Geen verbuigingen en vervoegingen

Het Nederlands is een flexerende taal. Dat wil zeggen dat de woorden verbogen kunnen worden. Bij isolerende toontalen zoals het Chinees, hebben woorden altijd dezelfde vorm en geeft de toon de betekenis van het woord aan. De Chinese leerling zal dus in eerste instantie aan 'Is dat een huis?' en 'Dat is een huis' een verschillende betekenis verbinden. Wij verbuigen een woord als duur naar duurder, in het Chinees is het meer duur. In die taal zetten ze er dus een woord bij. Chinese woorden kun je dus niet verbuigen en vervoegen. Zo heeft een Chinees zelfstandig naamwoord maar één vorm: er wordt geen verschil gemaakt tussen enkelvoud en meervoud, en er worden ook geen verschillende naamvallen onderscheiden. Lidwoorden komen niet voor. Koppelwerkwoorden zoals zijn en worden zijn onbekend. Chinese leerlingen gebruiken zinnestelsels als 'Maria weg' in plaats van 'Maria is weg'. Ook de werkwoorden hebben maar één vorm. Verschil tussen tegenwoordige en verleden tijd wordt niet gemaakt. Wel kun je aan een werkwoord het woordje le toevoegen om aan te geven dat de handeling voltooid is. Een voorbeeld: wǒ kàn nǐde shū: wǒ betekent 'ik', kàn betekent 'lezen', nǐde betekent 'jouw' en shū betekent 'boek' of 'boeken'. Afhankelijk van de context betekent dit zinnestelsel dus: 'ik lees jouw boek', 'ik las jouw boek', 'ik lees jouw boeken', 'ik las jouw boeken'. Als je dat woordje le achter het werkwoord kàn ('lezen') zet, wordt de handeling van het werkwoord voltooid: wǒ kàn-le nǐde shū betekent 'ik heb jouw boek(en) gelezen'.

'meer duur'
en
'Marie weg'

kànkàn:
zuòzuò:
tīng tīng

Drukdrukdruk

Het Chinees kent ook een verschijnsel dat in het Nederlands nauwelijks voorkomt: verdubbeling. Hierbij wordt een lettergreep of woord herhaald om een bepaalde betekenis uit te drukken. In het Nederlands kennen we drukdrukdruk om aan te geven dat we het iets drukker hebben dan gewoon druk, maar meer voorbeelden zijn er bijna niet. In het Mandarijn kun je werkwoorden, bijvoeglijke naamwoorden en sommige zelfstandige naamwoorden verdubbelen. Per woordsoort heeft het verdubbelen een ander effect op de betekenis.

Bij werkwoorden heeft een verdubbeling een verzwakkend effect. Kàn betekent 'lezen', kànkàn betekent 'even lezen'. De verdubbeling maakt het wat vrijblijvender. Zuò betekent 'zitten', zuòzuò betekent 'even zitten'. Tīng is 'horen, luisteren', tīngtīng 'even luisteren'.

Bij de bijvoeglijke naamwoorden is het effect precies het tegenovergestelde: de betekenis bij verdubbeling wordt juist versterkt: gāoxìng betekent 'blij', gāogāoxìngxìng betekent 'heel blij'. Hóng betekent 'rood', hónghóng betekent 'heel rood'.

Eén staak mens

In talen als het Nederlands wordt onderscheid gemaakt tussen zelfstandig naamwoorden die een meervoudsvorm kennen (boek-boeken) en zelfstandige naamwoorden die maar één vorm hebben: rijst, krijt. Als je deze laatste wilt tellen moet je een zogenaamd maatwoord gebruiken: een kilo rijst, een kom rijst, een stuk krijt. Hetzelfde zien we bij vloeistoffen: een glas wijn, een fles bier, een krat water. Wat je dan eigenlijk zegt is: een [teleenheid] bier, een [teleenheid]wijn, een [teleenheid] rijst.

In het Chinees wordt bij alle zelfstandig naamwoorden een maatwoord gebruikt, dus niet alleen bij de woorden waar wij het ook doen. Wat je ziet is dat het eenheidswoordje niet steeds hetzelfde is. In het Chinees gebruik je verschillende eenheidswoordjes voor verschillende categorieën zelfstandig naamwoorden. Dus: liàng is het eenheidswoordje voor voertuigen, zhī onder andere voor kleinere dieren, en ge is een heel algemeen eenheidswoord, dat oorspronkelijk 'bamboestaak' betekent. Zeg je in het Chinees 'één mens', dan zeg je dus eigenlijk: 'één staak mens'.

Naast deze drie eenheidswoordjes en de bijbehoren categorieën zijn er nog veel meer, zoals: tiáo voor lange dunne slappe dingen, zoals slangen en touwen, lì voor kleine ronde dingen, zoals korrels en kralen, zhāng voor vierkante platte dingen, zoals foto's, vellen papier en tafels.

Geen klanken maar karakters

Met ons alfabet schrijven wij, in principe, losse klanken. Soms heeft zo'n losse klank een betekenis, zoals de u, maar het is niet zo dat we iedere keer als we een u schrijven, de betekenis van het woord u erbij krijgen. Het Chinese schrift verschilt op twee punten van ons alfabetische schrift. Ten eerste schrijven ze geen losse klanken, maar hele lettergrepen in een keer. Ten tweede speelt de betekenis ook een belangrijke rol: verschillende woorden die hetzelfde klinken worden anders geschreven. Het is te vergelijken met wat we in de Nederlandse spelling doen met rauw-rouw, wij-wei, jouw-jou: als een woord iets anders betekent, schrijven we het anders, ook als het hetzelfde klinkt. Alleen doen wij dit niet zo veel: wat 'bank' ook betekent, we schrijven altijd 'bank'.

In het Chinese schrift is er voor iedere betekenisvolle eenheid (een woord of een deel van een woord) een apart teken: een karakter. Het Chinese schrift heeft dus veel meer tekens dan een alfabet; om de krant te lezen heb je er toch al gauw zo'n 3000 nodig. Een Chinees kind heeft op zijn tiende al ongeveer 2000 karakters geleerd.¹¹

liàng, zhī, ge,
tiáo, lì, zhāng

rauw-rouw:
wij-wei:
jouw-jou

11 nemokennislink.nl/publicaties/het-karakter-van-het-chinees

Wat valt op?

Op het moment dat de Chinese leerling de Nederlandse taal leert, is het belangrijk rekening te houden met een aantal aspecten.

Hier volgen een aantal suggesties op het gebied van:

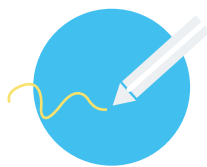
- Luistervaardigheid
- Leesvaardigheid
- Schrijfvaardigheid
- Spreekvaardigheid
- Zinsbouw

Luistervaardigheid en leesvaardigheid

Luistervaardigheid en het goed kunnen lezen van de Nederlandse taal liggen in elkaars verlengde. Met de volgende aspecten moet rekening worden gehouden bij de luistervaardigheid van de Chinese leerling:

1. Het horen van intonatieverschillen, en dus betekenisverschillen, waar ze niet bedoeld zijn door de spreker.

Het niet horen van bepaalde klanken omdat ze onbekend zijn. Goedegebure stelt in 'De relatie tussen luistervaardigheid en de uitspraak van een tweede taal' dat je bij het leren van een vreemde taal de woorden uitspreekt volgens de uitspraak die je van je moedertaal kent. Sommige aspecten hebben echter maar één betekenis in de moedertaal, terwijl daar in de vreemde taal 'twee aparte vakjes' voor zijn. Deze varianten worden daardoor niet herkend als betekenisvol. En wat niet herkend wordt, wordt niet (goed) uitgesproken. (zie materiaal 6, 7 in de materialenlijst).
2. Het onthouden van woorden op klank, omdat het alfabetische woordbeeld niet bestaat. Het woord wordt als geheel onthouden. Hiermee benader je slechts de klank van het woord, en ontstaat er geen correct woordbeeld.

Problemen met het horen van verschillende medeklinkers in één woord en aan het eind van een woord, behalve de n en de ng. Als er een slotmedeklinker volgt na een n, bijvoorbeeld de k of de g wordt deze in eerste instantie niet gehoord. In Nederlandse woorden staat juist aan het eind nog belangrijke informatie zoals de t na de stam van een werkwoord. Bij het onderwijzen van werkwoordvervoegingen moet dit besef dus eerst zijn aangeleerd. Hetzelfde probleem doet zich voor bij opeenvolgende medeklinkers aan het begin van een woord.
3. Het niet kunnen onderscheiden van de klank r en l.
Vaak wordt gedacht dat dit de kern van het probleem is: de r-klank. Deze wordt vaak gehoord als een l-klank. Maar één verkeerde klank maakt iemand nog niet onverstaanbaar. Als we kijken naar de eerdere voorbeeldzin 'ik heb ontbijt voor u' en het wordt 'ix hebbe onxbijx voox u?' missen we veel méér informatie dan alleen de r in het woord 'voor'.
- 4.
- 5.

Schrijfvaardigheid

In China worden zeer veel verschillende dialecten gesproken: hét Chinees bestaat niet. Echter wel op papier. Iedere Chinees die heeft leren lezen begrijpt een geschreven tekst.

En het Chinees leren schrijven vraagt van ieder kind discipline. Er bestaan duizenden karakters en sommige karakters hebben meer dan dertig penstreken. Daarnaast koppelt men in China het Chinese schrift aan kennis en is iets wat geschreven is, van waarde. Door deze verhoogde aandacht voor het schrift hebben Chinese leerlingen relatief minder moeite met geschreven tekst.

Toch kunnen zij moeite ondervinden met de volgende aspecten:

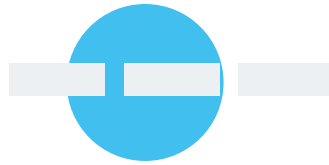
1. In het Chinees wordt dezelfde klank op zeer verschillende manieren geschreven. In het Latijnse schrift wordt dezelfde klank op nagenoeg dezelfde manier geschreven. Chinese leerlingen zullen in eerste instantie het verband niet herkennen tussen bv boek-zoek-doek-moe-moeder-doen
2. Door het eigen maken van het complexe Chinese schrift, is geheugentraining een kracht van de Chinese leerling. Dingen uit het hoofd leren heeft in het Nt2-onderwijs onderwijs echter vaak niet de eerste prioriteit, zeker niet in de fase waarin een receptief aanbod van taal centraal staat. Ook binnen ons communicatief gerichte onderwijs kunnen zij van deze kracht niet optimaal profiteren.

Spreekvaardigheid

Luistervaardigheid en spreekvaardigheid zijn nauw met elkaar verbonden. Spreekvaardigheid, en spreken überhaupt, vormt vaak een struikelblok. Yuxin, een oud-ISK leerling afkomstig uit China, gaf aan dat zij dit verreweg het moeilijkste onderdeel vindt van de Nederlandse taal. Met het volgende moet rekening worden gehouden:

1. Klanken die niet gehoord worden, leveren problemen op bij het spreken. Bij dubbele medeklinkers aan het begin van een woord, zal door de Chinese leerling bij een woord als 'stok' een klinker worden ingevoegd. Je krijgt dan 'se-tok'. Daarnaast komt de aandacht dan op de klinker te liggen en worden de slotmedeklinkers ingehouden uitgesproken. Bovendien wordt de slot-k eerder als een begin van een nieuwe lettergreep beschouwd, waardoor er wederom een e-klank wordt toegevoegd. Een woord als 'kok' wordt dan uitgesproken als 'ko-ke'. 'Stok' wordt 'se-to-ke', 'pak' wordt 'pa-ke', 'spek' wordt 'se-pe-ke'. Tot slot zal de Chinese leerling aan elk van deze lettergrepen een toonhoogtepatroon toekennen.
2. Als je dus de klankuitspraak wilt verbeteren, moet je losse klanken kunnen onderscheiden. Voor Chinese leerlingen is het zoals gezegd moeilijk om woorden in klanken te verdelen. Zo wordt het woord 'peng' (vriend) in het Chinees geschreven als 朋, en niet als p e ng. Veel Chinezen gebruiken het pinyin. Hierin wordt het Chinees in 'ons' Latijns schrift geschreven. De letters worden meestal als bij ons uitgesproken, maar niet altijd (zie materiaal 7). 'Onze' letters worden in veel talen heel anders uitgesproken. Dat begint al bij onze buurtalen, denk aan het Duitse 'Buch' [boeg] en het Engelse 'dangerous' dat in het Engels wordt uitgesproken als [deen djə rəs] terwijl we op z'n Nederlands [dan gə raus] zouden zeggen.¹²
3. Deze buurtalen zorgen voor nog een ander probleem, zegt Igor Nuijten, docent bij NCTaal, waar Nederlands gegeven wordt aan Chineessprekenden, en zelf Chinees sprekend. Veel woorden in de Nederlandse taal zijn leenwoorden, oorspronkelijk afkomstig van een andere taal, met weer hun eigen uitspraakregels. Deze woorden zijn voor Chinese leerlingen vaak een bottleneck, waardoor ze onzeker worden.

12 Goedegebure, M., <https://nt2spraak.nl/wp-content/uploads/2015/03/De-verstaanbaarheid-van-Aziatische-cursisten-VAKWERK-10.pdf>

Zinsbouw

Zoals al eerder is gezegd, bestaan er in het Chinees geen regels over vervoeging, overeenkomst van uitgangen, geslacht, meervoudsvormen van zelfstandig naamwoorden of werkwoordvervoegingen. Hierdoor is de zinsbouw redelijk eenvoudig.

1. De zinsbouw kent in het Chinees een regelmatig patroon, dat in principe hetzelfde is als in het Nederlands: onderwerp-werkwoorden-lijdend voorwerp. Deze opbouw is heel belangrijk voor het begrip van de zin. Wij zijn echter gewend om onze zinnen op te bouwen rond een onderwerp en een gezegde. De relatie onderwerp-gezegde is de ruggengraat van de Nederlandse zin. In het Mandarijn draait het om een andere centrale relatie: die tussen wat taalkundigen 'topic' en 'comment' noemen. Wiedenhof¹² geeft als voorbeeld het zinnetje 'nuli mai' (slaaf verkopen). "Dat wordt door een Nederlander al gauw opgevat als: de slaaf verkoopt iets. Maar dat hoeft helemaal niet. Het kan ook betekenen: de slaaf wordt verkocht. Zo'n zin betekent niet meer dan: het gaat om een slaaf, en er vindt verkopen plaats. Het kan allerlei dingen uitdrukken: de slaaf verkoopt het, de slaven verkopen we, in ruil voor slaven verkopen we het, aan de slaven verkopen we het enzovoorts. Meestal zal uit de context duidelijk zijn om welke relatie het gaat. En als je het explicieter wilt zeggen, zijn er in het Mandarijn volop mogelijkheden om dat te doen. Maar als het niet hoeft, doe je het niet."

2. Wat in veel talen wordt uitgedrukt met verbuigingen en vervoegingen, gebeurt in het Chinees vaak met het toevoegen van partikels. Denk bijvoorbeeld aan een woord om aan te geven dat er sprake is van een bezit (de), of om aan te geven dat een handeling bezig is (zai), of dat er sprake is van een vraag (ma). Bij een vraag blijft de woordvolgorde hetzelfde en verandert de toon niet, je kunt in het Chinees namelijk niet zoals in het Nederlands de zinsvolgorde aanpassen. Als je in het Chinees een vraag wilt stellen hoef je alleen maar een vraagpartikel aan het einde van de zin te plakken. Een Chinese leerling zal aan onze vraagintonatie dan ook in eerste instantie denken dat er sprake is van een andere betekenis van het laatste woord.

3. Als je een tijdsbepaling wilt toevoegen, komt deze in het Chinees voor het werkwoord. Dan wordt de zinsbouw: onderwerp – tijd – werkwoord – lijdend voorwerp. De tijd komt in het Chinees dus op een andere plaats in de zin dan in het Nederlands.^{13 14}

13 <https://www.baozitiv.nl/chinese-grammatica-voor-beginners>

14 <https://nl.wikihow.com/Mandarijn-Chinees-leren>

Aanbevelingen

Tips voor de lespraktijk

Chinese leerlingen weten in eerste instantie niets over onze taal en hebben zeer waarschijnlijk nog nooit een woord Nederlands gehoord. Begrijpen waar de verschillen liggen, waar je op moet letten en hoe je dat zelf kunt verbeteren is dus heel belangrijk om de taal snel goed te leren. Hieronder volgen 11 tips voor de lespraktijk. Bij een aantal tips is er een lesbron of lesmateriaal beschikbaar.

1. Wat Chinese leerlingen nodig hebben, is iemand die uitlegt hoe het zit en laat horen en zien hoe het werkt. Pas als ze dat weten, kunnen ze zelfstandig gaan oefenen. Volgens Igor Nuijten, ervaringsdeskundige als docent Chinees ligt de basis daarbij in de grammatica. Ook Yuxin, een Chinese nieuwkomersleerling bevestigt dat, en geeft aan dat die basis op de ISK te weinig is gelegd. Tussen een Nederlandssprekende docent en een Chineessprekende leerling is communicatie, en dus uitleg, bijna onmogelijk. Het advies van hem is dan ook de basiscursus Nederlands in het Chinees te geven. Grammatica is 'een vies woord sinds de Delftse methode, maar grammatica is voor de Chinese leerling dé basis om de taal goed te leren.' Het geeft structuur aan de taal. Bovendien hebben Chinese leerlingen op die manier Engels gehad (zie oa materiaal 1, 2).
2. Wat niet herkend wordt, wordt niet (goed) uitgesproken. 'Een veel gehoorde vraag van docenten is: 'Ik zeg het heel vaak voor, waarom blijven ze het dan fout nazeggen?' of 'Leerlingen maken altijd dezelfde fouten bij hardop lezen. Hoe komt dat?' Goedegebure onderscheidt vier belangrijke stappen voor het leren van de uitspraak in een vreemde taal: ten eerste inzicht krijgen in het belang van de nieuwe variant voor de tweede taal, ten tweede horen van het verschil, ten derde oefenen en ten vierde toepassen. De docenten die bovengenoemde uitspraken doen, beginnen bij de derde stap: het oefenen van de uitspraak. Zij veronderstellen dat leerlingen zich vanzelf bewust zijn van de uitspraakregels van de vreemde taal en automatisch horen waarin ze onderscheid moeten maken. Goedegebure heeft deze vier stappen uitgewerkt (zie materiaal 7).
3. Igor relateert het klemtoon- en intonatieprobleem ten gevolge van het feit dat het Chinees een toontaal is ook. 'Je moet gewoon goed blijven voordoen hoe het klinkt'. Je moet de zin in de juiste intonatie voorlezen, en 'dan trek je ze daar doorheen'.

- Wat betreft de r-klank is het belangrijk uit te leggen dat we in het Nederlands verschillende r-klanken hebben en dat we feedback geven op de verschillende uitspraken. De r-klank is vaak aan het begin van het woord anders dan aan het eind van het woord. Een goede oefening om de klank te oefenen, is 'te daa te dee te die te doo te duu'. Hiermee worden de tongspieren getraind. Bij de t zit je tong aan de voorkant, bij de d trek je hem terug. Tot een bepaalde leeftijd kunnen kinderen alle klanken aanleren. Worden zij er dan niet mee geconfronteerd, dan hebben ze hem niet geleerd, maar moet deze opnieuw worden aangeleerd. Voor Chinezen is dat dat de r. En bij de klinkers de ui (zie materiaal 8).
- 4.
  5. Leenwoorden moeten leerlingen als zodanig leren herkennen en leren uitspreken volgens de regels uit die taal. Denk bijvoorbeeld aan woorden uit de biologie.
  6. Leer het letter voor letter lezen aan en maak de leerlingen bewust van de letters-klankkoppeling.
  7. Maak een expliciete koppeling van de pinyin-transcriptie en het Latijnse alfabet. Let wel op dat de v-klank hierin ontbreekt en niet alle letters hetzelfde worden uitgesproken. (zie materiaal 4).
  8. Begin met het aanleren van éénlettergrepige woorden zoals la, ma, pa, ga. Daarna uitbreiden met woorden als kan, man. Daarna woorden aanbieden als pakken (eerder dan pak), en tenslotte woorden met meerdere medeklinkers achter elkaar (eerst aan het eind van een woord, dan aan het begin)
  9. Breng inzicht aan in de zinsstructuur van het Nederlands ten opzichte van een zeer regelmatige structuur en zinsvolgorde in het Chinees.
  10. Breng inzicht aan in het gebruik in het Nederlands van verbuigingen en vervoegingen ten opzichte van nagenoeg geen verandering in woordvormen in het Chinees.
  11. Tot slot, maar daarmee niet minder belangrijk: doe onderzoek doen naar leerstijlen van de individuele leerlingen en zie de leerling in de context van zijn/haar individuele en culturele achtergrond. Yuxin geeft aan dat zij verlegen was en timide. 'Dan kun je iemand niet dwingen om te praten in de klas, zeker niet als je de uitspraak moeilijk vindt.' Ook het verschil in culturele achtergrond vond zij moeilijk.

Voorbeelden uit de lespraktijk

Zonder leerlingen te willen aanmerken als stereotypen, en dus zonder te willen generaliseren, kan het helpend zijn om een aantal voorbeelden uit de lespraktijk te geven die aansluiten bij een individuele of culturele context van de Chinese leerling. Het kan bijdragen aan meer bewustwording van het eigen handelen, de effecten daarvan en uiteindelijk het anticiperen daarop. Hieronder staat een opdracht/moment en het gevolg uit de (les)praktijk beschreven.

Opdracht spreek- en luistervaardigheid

Houd een interview met iemand waar je nieuwsgierig naar bent.
Maak zelf een afspraak met hem of haar.

In een gesprek over de opdracht zegt de docent dat je bijvoorbeeld je buurvrouw, die je iedere dag netjes gekleed naar haar werk ziet gaan, kunt vragen voor een interview over haar werk. Leerling Wei begint een beetje zenuwachtig te lachen, alsof de docent een grapje maakt. Docent: 'Vind je dat grappig, Wei?' Wei: 'Maar dat is privé!'. De docent legt uit dat je iets dergelijks best aan iemand kan vragen, mits je dat vriendelijk en beleefd doet. Wei vindt dat maar moeilijk te begrijpen. Het wordt nog moeilijker als de docent zegt: 'Vragen staat vrij. En als de buurvrouw nee zegt, is het ook prima.' 'Nee zeggen?' zegt Wei, 'kan ze dat echt doen?' Ze moet weer lachen.

Opdracht schrijfvaardigheid

Je mist een gezellige kantine op jouw school. Er staat een leuk lokaal leeg en je wilt voorstellen er een kantine van te maken. Schrijf een brief aan de directeur van de school waarin je jouw voorstel uitlegt. Gebruik minimaal twee argumenten.

De docent legt de opdracht uit en vertelt aan welke eisen een goede brief moet voldoen. Daarbij komt het verschil in formeel en informeel taalgebruik aan de orde. Cheng begrijpt dat verschil best. Toch aarzelt hij. Hij vraagt: 'Is het een echte brief?' Dat is het niet, maar de docent legt uit dat het wel een echte brief zou kunnen zijn. Nu kan Cheng maar moeilijk beginnen. 'Een echte brief aan de directeur van de school? En dan moet ik vragen om een nieuwe kantine?' Dat begrijpt Cheng niet. En hij heeft geen idee hoe hij dat zou moeten aanpakken. In zijn optiek schrijven leerlingen überhaupt geen brieven met een voorstel aan de directeur. Niet formeel, en niet informeel. Als de docent dan zegt dat je aan het eind van de brief zo concreet mogelijk moet formuleren wat je van de directeur verwacht, breekt zijn Chinese klomp.

Oudergesprek met Mulan en haar ouders

Mulan zit net op school en vindt het soms best moeilijk. De mentor zegt dat dat normaal is en prijst haar om haar inzet en ijver. De ouders van Mulan focussen tijdens het gesprek op behaalde cijfers, die niet zo hoog zijn. De mentor wuift ze weg, en benadrukt nogmaals dat Mulan het, gezien de korte duur op school, heel goed doet. De mentor maakt zich zelfs een beetje zorgen of het niet teveel is voor Mulan. Ze studeert hard en oogt soms moe. Ouders vragen echter alleen maar om meer huiswerk en om bijles. Die cijfers moeten tenslotte omhoog. De mentoren raden dit af en willen het niet geven. Mulan doet al wat ze kan. Het gesprek loopt uit op boze ouders en een huilende Mulan.

Materialen

Tips voor het gebruik van lesmateriaal

Hier volgen een aantal suggesties voor het gebruik van lesmateriaal. Lees de aanbevelingen voorafgaand aan het gebruik van dit materiaal.

1. *Totaalmethode*
Boer de, B, M. van der Kamp en B. Lijmbanch (2017) Nederlands in Gang, methode Nederlands voor hoogopgeleide anderstaligen, Coutinho, 3e druk.
2. *Grammatica*
Naslagwerk Nederlandse grammatica in het Chinees door William Guo-Jing:
<https://guojing.nl/wp-content/uploads/2019/10/Dutch-Grammar-for-Chinese-Learners-CN.pdf>
3. *Uitspraak en spelling*
Naslagwerk Nederlandse uitspraak en spelling in het Chinees door William Guo-Jing:
<https://guojing.nl/wp-content/uploads/2019/12/Dutch-Pronunciation.pdf>
4. Uitspraak van het PinYin: <https://www.longfeng.nl/articles/pinyinuitspraak.pdf>
5. SpreekBeter App: https://www.nt2.nl/nl/100-113_SpreekBeter-app
6. Goedegebure M., <https://nt2spraak.nl/wp-content/uploads/2015/03/De-verstaanbaarheid-van-Aziatische-cursisten-VAKWERK-10.pdf>
7. Goedegebure M., 'De relatie tussen luistervaardigheid en de uitspraak van een tweede taal' In: Levende talen magazine 2012-2 (vier stappen)
8. Oefenen met onder andere de ui: youtube-filmpjes van <https://www.youtube.com/watch?v=MXqCaMdcSOW> (Thieme Meulenhoff).

Bronnen

Voor deze studie is gebruik gemaakt van expertise van professionals, taalleerders uit de dagelijkse (les)praktijk en kennis uit verdiepende onderzoeken. Naast de de directe verwijzingen in deze studie, is onderstaande geraadpleegd.

-Chu, Y. (2020), *schriftelijk interview*.

-Joe, R.C. (1991) *Effecten van taaltonaliteit op het cognitief functioneren*, Proefschrift KUB.

-Nuijten, I. (2020), *NCTaal, interview*.

-Steins, T. en Reinten G. (2018) *Projectplan: begeleiding van jongeren die slecht scoren op spreekvaardigheid, ISK 't Venster*.

-Bokhoven-de Boer, M. (2001-2002) *Actie-onderzoek: Het onderwijs aan de Chinese Nt2-leerders*.

-Verspaandonk J. (2019) *De verwerving van het Nederlands door Mandarijn Sprekers, een contrastieve analyse van de woordsoorten van het Mandarijn en Nederlands en handleiding voor NT2-docenten*, scriptie Universiteit Utrecht.

Contact

Na het lezen van deze studie nog vragen?
Stel ons de vraag via www.nadeisk.nl